

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja vsakega 10. in 25. dne meseca, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Stavbena in požarna policija.

(Dalje.)

Požarna policija.

Požarna policija spada v popolnoma samostojni delokrog občine, (oziroma županstva). — Organ, ki sklepa in odločuje o njej ter jo nadzira, je edino le občinski odbor, (v Galiciji: občinski svet, kakor tudi v mestih s samostojnim statutom). Naloga občinskega odbora je, v kolikor se tiče požarne policije, sledeče:

1) da določa razne ukaze, ki veljajo za obseg in delokrog dotične občine;

2) da skrbi za potrebna sredstva v prvi vrsti denarna; — in jih dovoljuje pa tudi da preskrbi potrebne naprave in priprave; za vse, kar je treba v tem oziru storiti, pa se je opustilo, odgovoren je občinski odbor;

3) da se olajša oskrbovanje in izvrševanje požarne policije treba je, da nastavi posebne organe za posamezne dele občine, zlasti obširneje: ti morajo dobiti posebna navodila in po možnosti podpirati župana kot načelnika požarne policije;

4) naloga občinskega odbora pa je posebno ta, da vse organe, ki jim je poverjena dolžnost požarne policije, nadzoruje in po potrebi tudi strogo, morda celo s kaznijo proti njim nastopa.

Kakor nam je znano, se dolžnost požarne policije prav malokje izvršuje. — Saj so redki celo nočni čuvaji!

Neposredno oblast nad požarno policijo ima župan. — Njegova dolžnost je izdajati pravočasno potrebne ukrepe in skrbeti za to, da se dobe potrebna denarna sredstva. Kazensko pravico v občini izvršuje skupno z dvema občinskima svetovalecema.

Delokrog požarne policije določa gasilni red in obsega vse priprave, ki se tičejo, da se v naprej preprečijo požari; da se omeje in zaduše, kakor tudi da se izvršujejo predpisi po pogašenem požaru in morebiti tudi kaznujejo kaki prestopki.

V prvi vrsti je skrbeti za varnost proti požaru, da se če že ne popolnoma prepreči, pa vsaj izdatno omeji možnost požara. — Gorljive snovi ali tvarine ki se rade vžigajo, tako zlasti smodnik, špirit; — slama in les i. t. d. naj se skrbno hranijo in sicer na takih krajih, ki nima vsak vedno do njih pristopa. Vemo, da ni vedno mogoče tako vsestransko nadzorstvo, da bi bila vsaka nevarnost izključena. — Kolikokrat so vzrok otroci velikanjskim požarom! Zažgo z žveplenkami; a tudi tu je dolžnost požarne policije in županstva, izdati primerne odredbe in pozive starišem in paznikom ter varuhom otrok.

Zlasti pa je izvrševanje nadzorstva mogoče pri lesnih trgovinah, trgovcih s krmo in slamo, posebno pa pri prodajalcih snovi, ki se rade vne-majo in povzročajo eksplozije: smodnik, špirit, bencin, petrolej i. dr.

Predpisi požarne policije obsegajo namreč določila glede nadzorovanja poslopij, hlevov, podstrešij, delavnic itd., posebno pa z ozirom na lahko vneljive se tvarine, kakor smo jih tu našteali, — in glede shrambe takih tvarin. Ti predpisi tudi določajo sredstva: izdajanje ukazov in prepovedi kakor n. pr. rabo varnostnih svetilk, prepoved kajenja i. t. d. radi nevarnosti požara. Seveda pa vsi ukazi in razni ukrepi ničesar ne koristijo, če se res tudi ne izvršuje osebno nadzorstvo. To je v prvi vrsti potrebno. Kdor pa se varnostnim odredbam v tem oziru ne pokori, zadene ga kazen, katero mu prisodi župan bodisi denarno — ali pa kazen z zaporom.

Umesten bi bil razglas po sledečem vzorcu, ki pa naj bi se večkrat razglasil, da se ne pozabi: Občina (mestna, tržka)

O p o m i n.

Ker se vkljub opetovani prepovedi še vedno dogaja, da se kadi tobak v mizarških delavnicah, pa tudi v raznih drugih prostorih, kjer so shranjene gorljive in lahko vnemljive tvarine, sem primoran opozarjati še enkrat na točko XIII. gasilnega reda za občino (mesto) Pri tej priliki pozivljem vnovič vse podjetnike, obrtnike in trgovce, da v vseh delavnicah, shrambah in skladiščih, kjer se nahajajo gori označene tvarine, takoj razobesijo na vidnem kraju tablice z napisom: „Kajenje je tukaj prepovedano!“ Pa ne samo to — ampak tudi gledati in paziti morajo, da se ta prepoved v resnici izvršuje.

Opozarjam, da se bodem prepričal, če se je ukaz izvršil. Proti vsakomur, ki bi tega ne storil, nastopil bodem v smislu točke XVI. gasilnega reda za, oziroma ga naznanil kazenskemu sodišču v svrhu nadaljnega postopanja.

Občina, dne

N. N. župan.

Župan ima pravico preiskave in kazni posebno takrat, če je ob početku požara vtemeljen sum, da se niso vpoštevali varnostni predpisi požarne policije ali se lahkomišelnostno prezirale vse dotične odredbe. Če pa se celo dožene ali opravičeno sumi, da je zakrivilo požar kako dejanje, ki spada pod kazenski zakonik, treba je, da se nemudoma pošlje poročilo ali ovadba sodišču. Ravno tako naj se takoj obvesti politična oblast o tem, kako je ogenj nastal, kako se je razširil in koliko znaša po ognju provzročena škoda.

V delokrog požarne policije in odredb, ki jih mora izvrševati, spadajo pred vsem varnostne odredbe, ki jih vsebujejo kot neobhodno potrebne gasilni redi, da se odvrne nevarnost požara. Občinski odbor mora v to svrho določiti posebne občinske organe; tam kjer obstoji požarna bramba, naj se to zgodi sporazumno z njo.

Požarno-policijski red naravnost nalaga županom kot dolžnost, da vsaj enkrat vsako leto izvrše ogled zaradi nevarnosti požara, da doženejo, kje je ta največja, konstatirajo nedostatke pri stavbah, shrambah, dimnikih, skladiščih in drugod; da se prepričajo, v kakšnem stanu so priprave za gašenje itd. Na podlagi tega ogleda sestavi naj župan zapisnik in potem poroča občinskemu odboru o vspehu ogleda in izvršenega nadzorovanja.

Proti hišnim posestnikom, ki se pravočasno ne pokore odredbam, nastopiti mora z vso resnostjo in sploh vse ukreniti, da se te policijske naredbe točno izvršujejo.

Da izpolni župan svojo dolžnost, ki mu jo nalaga požarno-policijski red, določi naj dan, na kateri naj se vrši ogled in v to svrho povabi določenega občinskega svetnika in sicer uradno in pismenim potom. Določi mu naj v tem dopisu tudi kraje in predmete, dalje prostore in gasilne predmete, ki si jih mora ogledati. Zlasti naj obsega ta poziv določbe glede dimnikov in druge nedostatke, ki utegnejo pospeševati požar.

Ko je določen dan ogleda, povabi naj župan tudi člana požarne brambe, če se nahaja ta v dotični občini, da se istočasno vdeleži ogleda.

Po določbah požarno-policijskega reda ukazano je snaženje dimnikov po dimnikarjih, kolikor je to potrebno z ozirom na to, če se več ali manj kuri. Za izvrševanje dimnikarstva in nagrado za izvršeno ometanje določi občinski odbor poseben tarif.

Če izbruhne požar, je vsakega posameznika dolžnost, odzvati se pozivu za pomoč, če ni v nevarnosti sam ali njegova družina, oziroma njegovo imetje. Dolžnost vsakogar je posebno, skrbeti za sredstva za gašenje, dovoz ali donašanje vode, dati na razpolago živino, vozove itd. V onih krajih, kjer imajo prostovoljno požarno brambo, vodi vso akcijo pri gašenju njen zastopnik: načelnik požarne brambe.

Tam pa, kjer se požarna bramba ne nahaja, mora občina (župan, občinski odbor) skrbeti za to, da se ugotovi in izda gasilni red; izvrševanje tozadevnih določil pa je potem dolžnost vsakega občana zase in vseh skupaj. Med te določbe spada tudi znamenje požara, bodisi s strelom, zvonenjem (plat-zvona biti) ali drugi znaki za uho, ki se čujejo v daljo; način obveščanja sosednih občin; nastavljanje nočnih čuvajev, ali tudi posebnih čuvajev za ogenj.

To vse so dolžnosti občin oziroma županstev, in še druge, sem spadajoče, n. pr. skrbeti se mora, da je za vsak slučaj pripravljena zadostna množina vode, pri rokah potrebna posoda in gasilno orodje. Vsakogar se lahko prisili, da prekrbi vode za slučaj požara. Občina mora zahtevati od posestnikov večjih poslopij, da imajo vedno pripravljene primerne posode z vodo. Ravnotako pa je dolžnost občine, da je pripravljena na enak način tudi sama, da ima vedno v svoji posesti potrebne gasilne priprave, brizgalnice, cevi in lestve.

Žal, da tega vsega pogrešamo pri večini naših občin, ki vso skrb prepuščajo prostovoljnemu gasilnim društvom, ki res s tem razbremenjujejo občine zakonitih dolžnosti. O tem več prihodnjič.

F. K.

Vprašanja in odgovori.

428. Gospod J. Ž. pri Sv. D.

Vprašanje: Gostilničar ima v svoji hiši ob nedeljah in praznikih plesno godbo brez vsake licence; tudi policijske ure ne pozna. Županstvo k temu molči, orožništvo tudi.

Bližnji sosed, ki mu je tako kršenje postave že odveč, se je opetovano pritožil pri županstvu, a župan ne stori ničesar.

Vsled tega se je ta sosed obrnil na okrajno glavarstvo in opozoril na okrožnico deželne vlade iz l. 1903., ki določa, kako v takih slučajih ravnati. Upal je, da bo okrajno glavarstvo, ki je kot davčna oblast silno natančna, uplivalo na županstvo, da se za plesno godbo vsaj licenco zahteva.

Toda še vedno se gode in pleše, kedarkoli se komu poljubi. Oblastni gostilničar, ki zna s svojim jezikom veliko storiti, je rekel naravnost, da mu niti županstvo, niti orožništvo, niti okrajno glavarstvo ne zabrani plesa. Ali je še kaka oblast, ki bi mogla napraviti red v tej in še v neki drugi hiši?

Odgovor:

Najbolje je, če se nadlegovani sosed potruzi sam k okrajnemu glavarstvu in tamkaj prav odločno zahteva pomoči. Če to ne izda, naj se obrne na svojega deželnega ali državnega poslanca, da ta posreduje pri deželni vladi.

Dobro bo tudi prijeti orožništvo, kojega dolžnost je poizvedovati, se li pleše z licenco ali brez iste. Orožniki včasih radi iztijejo po nezakonitostih, naj še pri Vas napravijo red. Ako tega ne bi hoteli, Vam zopet svetujemo pritožbo in sicer na pristojno višje poveljstvo. Pritožbo sestavite sami, a v podpis jo pošljite Vašemu državnemu ali deželnemu poslancu, da prav odločno zahteva nagle rešitve.

Konečno se lahko pritožite tudi na deželni odbor, ker je zaradi nepobiranja plesnih pristojbin tudi občinska blagajna prikrajšana. Eno izmed nasvetovanih sredstev bo gotovo pomagalo!

429. Županstvo J.

Vprašanje: Tukajšnji župan, kot načelnik okr. cestnega odbora, je dal nekaj cestnih del, ki jih prizadeji posestniki niso hoteli sami izvršiti, na njihove stroške napraviti po najetih delavcih. Kako bi se dalo izterjati dotične stroške?

Odgovor:

Dotičnih stroškov ne smete sami izterjavati, ampak jih morate naznaniti okr. glavarstvu v izterjanje.

§ 25. št. 3.) zakona o javnih cestah in potih za Kranjsko določa, da ima izterjavati take stroške po predpisih za politično eksekucijo pristojna politična oblast t. j. okrajno glavarstvo.

430. Gospod J. Ž. pri Sv. D.

Vprašanje: Imamo javen vodnjak, ki je samo 3 metre globok. Ob suši je navadno prazen. Treba bi ga bilo vsaj od 15 do 20 metrov poglobiti, da bi zadostoval svojemu namenu. Ker pa ni upanja da bi tukajšno županstvo v imenu občine dalo napraviti vodnjak v primernem stanju, prosimo pojasnila, če bi se za to dobila kaka podpora? — Kako občino k temu prisiliti, da se tega loti?

Odgovor:

Oskrba vode na Kranjskem ni dolžnost občine, kar je ravno v Vašem slučaju obžalovanja vredno. Občine so samo v Dalmaciji in Istri na podstavi posebnih deželnih zakonov dolžne skrbeti za potrebno vodo, ne tako pri nas. Pač pa je stvar občine skrbeti za dobro pitno vodo. To se pravi občina lahko za to skrbi, ni pa k temu primorana.

Kljub temu Vam svetujemo sledečo pot:

Napravite na občinski odbor prošnjo, naj se zgradi primeren javni vodnjak, kjer se bo lahko vedno dobivalo potrebne pitne in rabne vode. To svojo prošnjo vtemeljite iz raznih stališč: zdravstvenega, požarno-varnostnega itd. Važno je le, da bo prošnja vtemeljena in da se iz nje razvidi, da danes za vodo v občini zlasti ob najhujem času t. j. ob suši ni dovolj oskrbljeno.

Če občinski odbor Vaši prošnji vstreže, ste itak svoj namen dosegli, če pa Vašo prošnjo odkloni, tedaj imate pravico pritožbe na deželni odbor, ki bo instančnim potom gotovo zaukazal napravo vodnjaka, če bo Vaša prošnja in pritožba zadosti utemeljena.

Akoravno namreč občine niso dolžne skrbeti za zadostno vodo, jih vendar smejo k temu v instančnem potu (tedaj na podlagi kake pritožbe) prisiliti pristojne višje avtonomne oblasti (na Kranjskem deželni odbor). Te višje oblasti so pri svoji sodbi vezane le na svoje prosto prepričanje in take stvari lahko odredijo. V tem zmislu je že izšlo vse polno sodb upravnega sodišča tako n. pr.: od 20. maja 1880 št. 880 — Budw. št. 778, od 24. jan. 1884 št. 2820 — Budw. št. 1998, od 27. okt. 1886 št. 2650 — Budw. št. 3225, od 11. maja 1880 št. 1250 — Budw. št. 4100 in od 13. junija 1894 št. 2318 — Budw. št. 7958.

Mogoče je, da bo dal deželni odbor za napravo vodnjaka kako podporo. Seveda bo treba zanjo prositi. Obrnite se tudina vlado za državni prispevek!

431. Županstvo Št. J.

Vprašanje: A. V., rojen leta 1842 v naši občini, se je preselil s svojimi že umrlimi starši leta 1859 v občino Št. Peter na Koroškem. Tam je ostal do leta 1899, ko so ga pripeljali v blaznico na Studenec. Od nas zahtevajo, da bi ga morali iz blaznice vzeti v občino. Ker je bil A. V. od leta 1859 nepretrgoma do leta 1899 v občini Št. Peter, kjer ima tudi svoje posestvo, in ker je to občino zapustil leta 1899 neprostopoljno, smo mnjenja, da je priposestvoval v občini Št. Peter domovinsko pravico, da potemtakem nismo dolžni ga vzeti iz blaznice in zanj skrbeti.

Prosimo pojasnila v tej zadevi!

Odgovor:

Če A. V. ali njegov oče nista bila izrecno (s sklepom občinskega odbora) sprejeta v občinsko zvezo v Št. Petru, tedaj je A. V. pristojen v Vašo občino in pripada Vam skrb zanj.

Po členu II. domovinske novele iz leta 1896 se začne desetletna priposestvovalna doba za pridobitev domovinske pravice najdalje z dnem 1. januarja 1891. Ker je A. V. leta 1899, torej komaj po preteku dobrih 8 let zapustil občino Št. Peter, ni še priposestvoval domovinske pravice.

Čas, ki ga je A. V. prebil v blaznici na Studencu, se pa ne more šteti v desetletno priposestvovalno dobo, kakor Vi mislite, kajti res je sicer, da biva A. V. izven občine Št. Peter neprostopoljno, toda § 2 domovinske novele pravi, da se v desetletno priposestvovalno dobo šteje samo oni čas, ki ga kdo v izpolnjevanju vojaške dolžnosti prebije izven občine. Tedaj le vojaški čas se šteje v desetletno dobo, čeravno dotičnik biva izven občine. Da bivanje na Studencu ni enakovredno z izpolnjevanjem vojaške dolžnosti, Vam bo gotovo jasno. Sicer pa govori zakon takole:

»Nasproti pa počiva tek desetletnega roka med trajanjem kake druge (nevojaške) neprostopoljne odsotnosti.»

Previdno bo od Vas poizvedeti, če ni bil A. V. ali pa njegov oče v občino Št. Peter s posebnim sklepom občinskega odbora sprejet.

432. Županstvo Š.

Vprašanje: Ali res občinski tajnik ne more biti izvoljen v občinski odbor?

Odgovor:

Po občinskem volilnem redu ne smejo biti voljeni v občinski zastop »občinski uslužbenci«. Pod tem se pa razume osebe, ki so vsled svoje občinske službe v taki odvisnosti, da se od njih ne more pričakovati popolnoma prostega izvrševanja odborniškega mandata. Občinski uslužbenci v zmislu občinskega volilnega reda so pravzaprav le taki, kojih edini ali vsaj največji dohodek prihaja iz občinske službe.

V to vrsto občinskih uslužbencev pa ni šteti n. pr. občinskih zdravnikov, kojih osebni zdravniški zaslužek je tolik, da presega občinski prispevek ali vsaj tolik, da pri svoji ekzistenci niso odvisni od občinske službe.

Isto velja o Vašem tajniku. Vaš tajnik je posestnik, ki opravlja tajniške posle proti nagradi. Nagrada ni njegov glavni, ampak postranski zaslužek. Zato je prav in dopustno, če je bil občinski tajnik izvoljen v občinski odbor.

433. Gospod A. R. v. Š.

Vprašanje: Bil sem doslej tajnik v občini, kjer sem opravljal tajniške posle proti primerni nagradi. Sedaj pa sem bil izvoljen v občinski zastop in pozneje županom. Ali smem tudi kot župan tam opravljati tajniške posle?

Odgovor:

Vi kot župan ne opravljate tajniških poslov, ampak županske. Redno naj bi vse občinske posle opravljal župan sam, le tam, kjer županu to ni mogoče, si sme z dovoljenjem občinskega odbora najeti tajnika. Seveda bo prav, če dobite sedaj kot župan isto nagrado, ki ste jo dobili prej kot tajnik, k čemur pa še pride nagrada prejšnjega župana.

434. Županstvo M. G.

Vprašanje: Novoizvoljeni občinski odborniki zahtevajo, da se jim morajo vsi stari občinski računi prepustiti v pregled, čeravno so bili že od prejšnjega odbora potrjeni in odobreni.

Ali morejo to zahtevati?

Odgovor:

Po našem mnenju posamezni odborniki, tudi če jih je več kot polovica, tega ne morejo zahtevati, pač pa ima to pravico občinski odbor kot tak.

Če bodo tedaj novoizvoljeni občinski odborniki v odborovi seji zahtevali predložitev starih računov in če bo za to glasovalo več kot polovica vseh navzočih odbornikov, bo treba račune predložiti.

435. Županstvo P.

Vprašanje: A. V., ki je v tukajšno občino pristojen, je bil več kot 40 let nekje na Hrvaškem. V tem času od občine ni rabil nikake podpore, ni dobil domovinskega lista, ne delavske knjižice. L. 1906 je prišel v bolnico usmiljenih bratov v Kandijo, od tam pa je bil sprejet v ljubljansko hiralnico, kjer je umrl. Uprava hiralnice tirja od nas, da ji plačamo 112 K stroškov. Kako se nam je ravnati?

Odgovor:

Nedvomno je A. V. ob času bolezni in smrti bil pristojen v Vašo občino. Na Hrvaškem namreč ni mogel nikjer dobiti domovinske pravice, ne da bi bila Vaša občina o tem obveščena ozir. vprašana, če ga izpusti iz svoje zaveze. Tako določajo med Avstrijo in Hrvaško-Ogrsko obstoječi zakoni. Potemtakem je prišla na Vašo občino dolžnost, skrbeti za A. V., če isti ni imel svojega lastnega premoženja.

Stvar Vaša je, če se hočete otresti hiralniškega računa, da poizvedujete, če in kje je imel A. V. na Hrvaškem kako premoženje.

436. Županstvo P.

Vprašanje: Vasi M. in Z. imata skupni pašnik, ki ga jim je pred 28 leti prepustila graščina v odkup oz. odvezo. Vsi upravičenci pa niso ves ta čas pasli, ampak samo nekateri. Onih, ki so pasli je komaj četrtnina.

Ko smo sedaj dobili od agrarnega komisarja dovoljenje, da se ti pašniki med posameznike razdelijo, so se pa oglasili oni, ki niso pasli, in so rekli, da bodo morali tisti, ki so pasli, njim plačati odškodnino, češ da so popasli tudi to, kar je njim šlo. Ali bodo mogli terjati kako plačilo?

Odgovor:

Po našem mnenju ne bo mogel nihče terjati niti vinarja. Saj se ni nikomur branilo pasti. Če pa tri četrtnine vseh upravičencev ni vedelo, da sme pasti, ali če sploh niso imeli pašne živine, za to ostala četrtnina nič ne more. Sicer pa bi bilo tudi težko povedati, koliko naj znaša dotično povračilo, ki bi je radi dobili tisti, ki niso pasli.

Opozarjamo, da eventualna tožba za povračilo ne spada pred sodišče, ampak pred politične oblasti.

437. Županstvo P.

Vprašanje: V naši vasi imamo lepe velike njive, poljskih potov pa prav malo. Gnoj na njive zvoziti, nam je samo po zimi mogoče, da se ne dela preveč škode. Večina posestnikov pa bi rada dala potrebni svet za napravo javne poti ob njivah, ker so njive tako obrnjene, da bi šel pot ob koncu vseh njiv. Našli so se pa tudi taki, ki svojega sveta nočejo brezplačno odstopiti, nego zahtevajo, da se jim plača, kolikor hočejo. Prosimo pojasniti, če obstoji kak zakon, ki določa, koliko jim gre za kvadratni meter?

Odgovor:

Takega zakona nimamo, vendar pa dotičniki niso upravičeni zahtevati, kolikor se jim poljubi. Kakor razvidimo iz Vašega vprašanja, se gre pri Vas za takozvano »zasilno ali nujno pote«.

Če se posamezniki taki poti upirajo, ali če nočejo po primerni ceni odstopiti za pot potrebnega sveta, se obrnite na sodišče s prošnjo, naj isto uvede postopek za zasilno pot. Sodišče bo potem določilo, koliko imajo dobiti dotičniki.

438. Županstvo P.

Vprašanje: V naši vasi imamo jako strmo pot, ki pa se lahko zelo olajša vsem vaščanom in vsem, ki jo rabijo, če se za kakih 40 metrov navprek prestavi. Nek posestnik, po katerega zemljišču bi šla zljajšana pot brez klanca, se pa protivi prodati svet rekoč, da mu bomo merali plačati, kolikor bo on hotel. Zemlja je slaba in kamenita, drevje ima tam slabo rast. Koliko bi mu šlo za ta svet in kako bi ga prisilili?

Odgovor:

Da dobite od dotičnega posestnika za prestavljeno cesto potrebni svet, je treba razlastitvenega postopanja. To se pravi: politične oblasti morajo najprej izreči, da je iz javnih ozir. in splošnih koristi posestnik dolžan svoj svet odstopiti v cestne namene.

Kedar bo ta izrek političnih oblasti pravomočen, bo dotični posestnik primoran odstopiti potrebni svet. Določitev cene se bo pa sprva prepustila Vašemu dogovoru. Če se z njim ne boste mogli zediniti, tedaj boste morali prositi pri sodišču, da se po sodni cenitvi določi vrednost. Po pravomoči sodne cenitve boste določeni znesek plačali, na kar bo svet Vaš. Sodna cenitev bo gotovo vrednosti zemljišča primerna.

Za uvedbo razlastitvenega postopka morate prositi pri okrajnem glavarstvu. Predno pa to prošnjo vložite, morate imeti izdelane za preložitev ceste vse potrebne na-

črte in proračune. V to svrhu se pa obrnite na deželni odbor v Ljubljani, ki Vam bo dal svoje inženere na razpolago, če in kolikor bo to mogoče.

V prošnji na deželni odbor opišite natančno lego in stanje stare občinske poti in prednosti nove poti, ki jo nameravate napraviti. Prezreti ne smete tudi v občinskem odboru prej sprejeti tozadevni sklep, ki naj se glasi približno takole:

»Skleno se občinsko cesto, vodečo iz P. v . . . , tam kjer ima ob svetu posestnikov strm klanec, preložiti in izvesti po svetu posestnika in sicer po njegovih parcelah Župana se pooblasti, da vse potrebno ukrene v izvršitev tega sklepa.«

439. Županstvo F.

Vprašanje: V naši občini je imel v letu 1906 dac na žganje in pivo v zakupu v korist občine posestnik A. Zakupnina je znašala 514 K. Ko je novi župan pregledoval občinsko blagajno, je našel, da je v dnevniku leta 1906 vpisan samo znesek 300 K. Zato je vprašal prejšnjega župana, kje da je ostalih 214 K. Ta je odgovoril, da mu jih A. še ni plačal.

Na podlagi tega pojasnila je župan terjal zakupnika A. naj dolžnih 214 K doplača, a ta je odvrnil, da jih je že zdavnej odštél prejšnjemu županu.

Od koga naj se sedaj manjkajočih 214 K terja?

Odgovor:

Najprej Vam svetujemo, da pregledate še blagajniški dnevnik leta 1907, ker je mogoče, da je A. plačal šele leta 1907.

Če tudi pozneje ničesar ne najdete, Vam svetujemo, da greste najprej k zakupniku A. in ga vprašate natančno, kedaj da je plačal, komu je denar izročil, ali je dobil kako potrdilo, kje ima tisto potrdilo, kje je denar plačal itd. Če se verjetno izkaže, da je prejšnji župan res dobil denar, je najpriprostejša pot, naznaniti vso stvar državnemu pravdnistvu, ki naj potem stvar preiskuje in zasleduje.

Ako tega ne bi hoteli Vi, ali če državno pravdnistvo ne bi hotelo stvari zasledovati, tedaj Vam svetujemo, da si za iztoženje najmete odvetnika, ki bo vložil tožbo gotovo proti zakupniku A., toda bo napovedal spor prejšnjemu županu.

440. Županstvo F.

Vprašanje: Naš občinski odbor se je obrnil s sejmim sklepom na davčni urad v K. s prošnjo, da bi se mu doposlal izkaz, koliko denarja je županstvo prejelo v zadnjih 7 letih na občinskih dokladah. Davčni urad pa nam je dal izkaz samo za zadnji 2 leti s pripombo, da za nazaj nima nikakih zapiskov več. Kako bi dobili zapiske še za prejšnjih 5 let?

Odgovor:

Obrnite se na c. kr. finančno ravnateljstvo s prošnjo, da naloži davčnemu uradu napravo potrebnega izkaza. Če pa pri davčnem uradu nimajo več dotičnih knjig oz. zapiskov, naj se izkazi napravijo tam, kjer so knjige.

Če tudi od finančnega ravnateljstva ne dobite povoljne rešitve, se obrnite na deželni odbor za pomoč. — V prošnji navedite, da rabite izkaz za revizijo blagajniškega poslovanja prejšnjih let.

441. Županstvo F.

Vprašanje: Kako je postopati županstvu, kadar komu pogine žival? Ali se sme lastniku dovoliti, da si odere kožo z živali in da sam zagrebe žival, ako ni kužne bolezni?

Odgovor:

Za Kranjsko imamo, kakor za vse druge dežele, posebno službeno navodilo za konjače (šintarje). Izdala ga je deželna vlada kranjska z ukazom od 5. oktobra

1860 št. 15022. Vendar je mi nimamo pri rokah, vsled česar Vam ne moremo zanesljivo odgovoriti. Načela večine takih službenih navodil so sledeča:

a) nihče ni upravičen žival, ki mu je poginila, sam odreti, zagrebsti ali sploh kaj z njo odrediti;

b) vse potrebno ima ukreniti konjač, ki se mu ima takoj vsak slučaj poginjene živali naznaniti;

c) koža, rogovi, mast, parklji ali kopita poginjene živali, ki ni bila okužena, pripadejo lastniku iste in ne konjederu ali konjaču;

č) stroške za odrenje in zagrebenje neokuženih živali ima trpeti lastnik sam.

Svetujemo Vam sicer, da se obrnete za potrebna točna navodila na okrajno glavarstvo, ali še bolje na deželno vlado samo, katero prosite, naj Vam določi prepis gori navedenega službenega navodila za konjederce, ker istega danes pri nobeni občini več nimajo ali ne vedo določb tega navodila.

Umestno bi bilo, če bi deželna vlada izdala novo službeno navodilo ali pa vsaj staro še enkrat objavila, da bi ljudje vedeli, kako se imajo ravnati.

442. Županstvo F.

Vprašanje: V vasi K. so posestniki doslej pasli svojo živino po senokoših v jesenskem času skupno. Sedaj pa pravi posestnik J., da on ne pusti več po svojem pasti tuje živine, da pa tudi on svoje živine ne bo po tujem pasel, ampak je imel le na svojem privezano na vrveh. Bo-li mogel J. prepovedati pašo? Sme-li županstvo na željo J-a to prepoved javno pred cerkvijo razglasiti?

Odgovor:

Če ne obstoji med posestniki kak dogovor, ki bi J-a vezal, da mora še pustiti po svojem pasti, ako tudi drugi njemu pustijo po svojem pasti, tedaj sme J. prepovedati drugim pašo po svojem. Kakega dogovora, da se bo tako skupno paslo, za več let, pa gotovo ni, kajti po navadi se tako pase le s tihim medsebojnim sporazumljenjem.

Županstvo sme prepoved J-a pred cerkvijo razglasiti dati.

Okrožnice kranjskim županstvom.

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem.

(Št. 5114 l. 1904.)

Pri rešitvi občinskih proračunov se je opazilo, da občine pri sklepanju o prikladah, katere se imajo pobirati v pokritje občinskih potrebščin, premalo vpoštevajo določilo § 81. občinskega reda, po katerem se občinske naklade na pivo in žgane opojne pijače lahko sklenejo za dobo do desetih let. —

Ker se bliža čas, ko bo v smislu § 66. občinskega reda treba sestaviti in rešiti občinske proračune za leto 1905, se županstva v interesu olajšave poslov opozarjajo na omenjeno določilo § 81. občinskega reda z naročilom, poskrbeti za to, da se bodo občinske naklade na pivo in žgane opojne pijače sklenile za dobo več let v slučajih, kjer je njih pobiranje potrebno skozi več let.

V smislu § 83. občinskega reda predpisani razglas ima seveda obsežati tudi sklenjeno dobo pobiranja. V vseh ostalih ozirih se imajo pa žu-

panstva pri sestavi in rešitvi proračunov za leto 1905 strogo držati predpisov, ki so navedeni v tuuradni okrožnici z dné 31. oktobra 1903, št. 11.119.

Od deželnega odbora kranjskega,
v Ljubljani dné 14. septembra 1904.

Okrožnica vsem županstvom.

(Št. 4847 l. 1904.)

V deželno bolnico se šestokrat pošiljajo hirajoči in neozdravljivi bolniki, torej osebe, ki sploh ne spadajo v bolnico. Vsled tega že nedostaja prostora za osebe, ki so sposobne za oskrbovanje v bolnici, v drugi vrsti pa oskrbni troški ogromno naraščajo.

Da se temu nedostatku odpomore, se vidi deželnemu odboru potrebno, županstvom strogo naročiti, naj nikdar ne pošiljajo v deželno bolnico v Ljubljano hirajočih in neozdravljivih bolnikov, marveč priskrbé takim osebam zdravniško pomoč pri okrožnem zdravniku.

Če pa se že mora kak bolnik vsekako poslati v deželno bolnico, naj bolnik vsekdar vzame s seboj listine o svojem domovinstvu, krstni list, poselske, ali delavske bukvice itd., da se more potem vsprejem kakor hitro mogoče izvršiti.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani 2. septembra 1904.

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem.

(Št. 7177 l. 1905.)

Deželni odbor je že večkrat opozoril občine na določila novega domovinskega zakona z dné 5. decembra l. 1896, drž. zak. št. 222, po katerih smejo občine zahtevati, da se njih domačinci, ki že nad desetlet bivajo v kaki drugi občini, vzprejmejo v zvezo te občine.

Ta zakon omogoči, da občine skrb za ljudi, ki že dolgo časa ne bivajo doma, odvalé na druge rame. Pa tudi deželni zaklad, v katerega morajo prispevati davkoplačevalci cele dežele, se na ta način razbremení, ker mu potem nikakor ni treba več plačevati oskrbnih troškov v bolnicah in blaznicah za take osebe, ki zadobé domovinsko pravico v kaki tuji kronovini.

Obžalovati je, da se županstva dobrot tega zakona dovelj ne poslužujejo in da občine mnogokrat vsled take brezbriznosti škodo trpé.

Deželni odbor je sklenil, da hoče v tem oziru občinam priskočiti na pomoč, kar pa bo le tedaj mogoče, če se poizvé za one osebe, ki že 10 let ne bivajo v svoji domovni občini. Zategadelj se županstva pozivljajo, da o vseh takih osebah napravijo izkaz po priloženem obrazcu.

ter ta izkaz do 15. avgusta t. l. deželnemu odboru predlože.

Deželni odbor pričakuje, da bodo županstva izkaz z vso natančnostjo sestavile, ker bo to v prvi vrsti občinam v korist.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani 2. junija 1905.

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem.

(Št. 13.167 l. 1905.)

V zadnjih letih se je pogosto dogodilo, da se je prosilo za podporo iz državnega melioracijskega zaklada za podjetja, ki so se započela ali celo skončala brez vednosti c. kr. poljedelskega ministrstva.

Ker pa določa § 5. zakona z dne 30. junija 1884, državni zakon št. 116, da morajo biti projekti in proračuni za podjetja, za katera se prosi podpore iz melioracijskega zaklada, izdelani sporazumno z vlado in da mora imeti vlada pravico, primerno vplivati na napredovanje podjetja, je velika nevarnost, da se prošnje, ki se vložé za podporo šele po začetem ali celo dovršenem delu, zavrnejo in sicer tembolj, ker so zadevni projekti čisto pomanjkljivi.

Opozarjajo se torej vsa županstva na to z opominom, da v takih slučajih zlasti pazijo, komu izročé napravo projektov in da se ne dajo zapeljati od podjetnikov, ki jim vsiljujejo svoje projekte z obljubo, da dobe državno podporo.

V interesu občin, ki računajo na državno ali deželno podporo, je, da si zagotové državno in deželno podporo že naprej ter se obrnejo vselej predno začno zvrševati kak projekt, na deželni odbor ali pa na politično oblastvo s prošnjo, da se pregledajo načrti in proračuni po deželnih, odnosno c. kr. tehnikih, ker drugače zabredejo občine lahko v veliko škodo.

Deželni odbor kranjski,

v Ljubljani, 7. novembra 1905.

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem.

(Št. 8188 l. 1906.)

Deželni odbor je že opetovano imel priliko se preveriti, da nekatera županstva, ko izdajejo razkaznice za bolnišnice ali ko priporočajo kako prošnjo za odpis oskrbnih stroškov in sploh kadar se gre za to, da bi se naklonila njihovim občanom od strani dežele kakova podpora ali olajšava, ne poročajo o premoženjskih razmerah dotičnih oseb vselej tako, kakor odgovarja dejanskemu položaju in čisti resnici, ampak le tako, kakor je za njihove občane najugodnejše.

Županstva pri tem očitvidno ne pomislijo, da ima tako netočno ali celo popolnoma neresnično

poročanje lahko to posledico, da se osebam, ki bi sicer lahko plačale, utegne deželi na škodo plačilo spregledati, ali da se jim naklonijo kake druge olajšave, ki jih ne zaslužijo.

Tako nepravilno postopanje je dalo povod, da se deželni odbor obrača s tem do vseh županstev z resnim opominom, naj v bodoče v takih in enakih slučajih, kakor so bili zgoraj omenjeni, ne gledé na desno ali na levo, poročajo le čisto resnico.

Dotično poročilo mora vsekdar g. župan sam lastnoročno podpisati.

Deželni odbor trdno pričakuje, da ta opomin ne ostane brezuspešen.

Če bi se pa vendarle zopet izkazalo, da je kako županstvo vkljub temu opominu izdalo nerresnično poročilo, bo deželni odbor dotičnega g. župana klical na odgovor ter ga eventualno zaradi zlorabe uradne oblasti naznanil kazenskemu sodišču.

Deželni odbor kranjski.

V Ljubljani, dne 15. julija 1906.

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem.

(Št. 10.173 I. 1905.)

Ker je prebivalstvo o koristih popolnoma zanesljivega zemljiškodavnega katastra še premalo na jasnem, se na prošnjo finančnih oblastij županstva opozarjajo na sledeče:

V smislu zakonitih določil o zemljiškem davku imajo se podatki zemljiškodavnega katastra tako glede oseb posestnikov kakor tudi glede posestev samih vsikdar vjemati z dejanstvenim stanjem. Z ozirom na to nalaga zakon zemljiškim posestnikom dolžnost, da v 6 tednih po izvršitvi naznanijo pri pristojnem c. kr. davčnem uradu ali pa pri državnem zemljemercu (geometru) vsako spremembo, katera ima kak vpliv na predpis zemljiškega davka, zlasti spremembe v osebi posestnika ali v načinu obdelovanja zemljiških parcel (n. pr. napravo travnika iz gozda).

Prekoračenje predpisanega šesttedenskega roka za naznanilo ima pa slabe posledice za posestnika. Ako ima namreč sprememba za posledico znižanje davka, kakor n. pr. pri izpremenitvi njive v gozd, stopi znižani davek v veljavo šele od drugega po prepozmem naznanilu sledečega leta. Če se ima pa vsled spremembe davek zvišati, n. pr. pri izpremenitvi pašnika v vinograd, travnik ali njivo, potem izgubi posestnik po zakonu pravico, katera mu pristuje pri pravočasnem naznanilu, da skozi 20 let po spremembi plača dosedanji nižji davek.

Da izvedo davčna ohlastva tudi o taci spremembah, katerih dotični posestniki sploh ne naznanijo, imajo državni zemljemerci vsaj vsaka 3

leta v vseh občinah svojega uradnega okoliša izvršiti popolno revizijo dejanstvenega posestnega stanja. Take revizije niso potrebne samo radi tega, da se zemljiški davek predpisuje pravemu posestniku zemljišča marveč tudi radi ureditve zemljiških knjig. Toda ugoden uspeh zamorejo revizije imeti le potem, če se jih posestniki pridno udeležujejo.

Ker je bila pa ta udeležba doslej jako slaba, naroča se županstvu, da delajo z vsemi sredstvi na to, da prebivalstvo v bodoče najkrepkejšo podpira geometre in jim pri omenjenih revizijah naznanja vse spremembe, če se tudi tičejo posestev drugih oseb nego naznanilcev. Kajti le na ta način je mogoče, da se zahtevki plačila davka stavi vsikdar le na dejanstvenega posestnika zemljišča in le v zakoniti meri, potem da se podatki v zemljiških knjigah vsikdar vjemajo z dejanstvenimi razmerami, kar je v interesu posestnikov samih ležeče.

Predstoječe odredbe je tudi na običajen način razglasiti.

Od deželnega odbora kranjskega,

Razne vesti.

Uspehi pri živinoreji.

Nekaj let sem se je začela živinoreja v Avstriji lepo razvijati. Snujejo se živinorejska društva, skrbi se za plemensko živino, skrbi se za pridelovanje hrme. Uspeh tega prizadevanja se že kaže v živinskem prometu z Ogrsko. Od leta do leta kupuje Avstrija manj živine iz Ogrske, četudi se tu število prebivalstva hitro množi.

Uvedlo se je v Avstrijo iz Ogrske

leta 1901	279.000	glav živine,
" 1902	307.000	" "
" 1903	228.000	" "
" 1904	278.400	" "
" 1905	333.000	" "
" 1906	370.000	" "
" 1907	241.000	" "

Uvoz se je od l. 1902 do 1907 znižal za 137.000 glav.

L. 1904 bila je vsa kupljena živina vredna 136 milijonov kron, l. 1907 le 98 milijonov kron.

Enako se je znižal uvoz svinj.

Kupilo se jih je leta 1901	600.000,
" 1902	601.000,
" 1903	413.000,
" 1904	380.000,
" 1905	408.000,
" 1906	497.000,
" 1907	390.000,

Torej tudi tu je uvoz znižal za celo tretjino. Avstrija tudi nekaj živine izvažala, in sicer najbolj planinske živali.

Prodalo se je živine iz Avstrije na Ogrsko

leta 1901	7000 glav,
" 1902	8000 "
" 1903	15.000 "
" 1904	12.000 "
" 1906	17.000 "
" 1907	32.000 "

Pametno gospodarstvo torej lahko popolnoma oskrbi z mesom avstrijsko prebivalstvo, če se ljudstvo nauči, prav porabiti svoja zemljišča.

Program delitve premij za govejo živino

ki bo v ponedeljek, 12. oktobra t. l. v Postojni za Notranjsko, v četrtek, 15. oktobra t. l. v Spodnjih Gorjah za Gorenjsko, v ponedeljek 19. oktobra t. l. v Št. Lorencu ob Temenici za Dolenjsko.

Namen razstavi in delitvi premij je:

a) da se živinorejci tega okraja s primerjanjem goved vzpodbudijo za napredek živinoreje in se o nji pouče,

b) da se razvidi uspeh, ki se je zlasti z državno in deželno podporo dosihdob dosegel pri reji naše domače goveje živine.

* * *

1. Pravico do premij imajo vsi živinorejci določene pokrajine.

2. Do devetih dopoldne mora vsa živina biti na mestu razstave, in sicer posebej junci, posebej telice in posebej krave, za ograjo privezane. Vsak lastnik mora sam skrbeti, da ima njegova živina hlapca ali deklo, ki ji streže.

3. Da živina more biti deležna premije, mora najmanj že pol leta biti lastnina tistega gospodarja, ki jo razstavi. To mora lastnik dokazati s spričalom svojega županstva.

Može, ki bodo sodili o premovanju živine, se izbero po dotičnem predpisniku c. kr. ministerstva za kmetijstvo in se morajo ravnati po predpisih, zato določenih.

5. Kdor je premijo dobil, se mora s posebnim pismom zavezati, da spolni vse, kar vелеva omenjeni ministrski predpisnik, ter da obdarovano govedo najmanj eno leto obdrži za pleme.

6. V razstavo se pripuščajo:

junci, ki so $\frac{1}{2}$ do tri leta stari,

breje telice, ki so najmanj 2 leti stare,

molzne krave, ki so imele eno, dve, tri, štiri,

kvečjemu 5 telet.

K premovanju v Postojni za Notranjsko je dopuščena čistokrvna goved simodolskega (rumenkasto- in belopisanega) plemena in živali domače reje, katerih vnanjost je slična temu plemenu.

Za premovanje v Spodnjih Gorjah na Gorenjskem velja ta določba za čistokrvno goved pingavsko-belanskega plemena (belo- in rdečecikastega) in istotako za živali domače reje, ki so slične temu plemenu.

V Št. Lovrencu na Dolenjskem se bo premovala le goved enobarvnih (sivih ali pšeničnih)

plemen, potem goved simodolskega plemena in živali domače reje, katerih vnanjost je slična tem plemenom.

7. Za lepo živino so določene naslednje premije:

1. za bika 12 premij, in sicer ena 75, ena 50, ena 40, ena 30, 3 po 20 in 5 po 10 kron.

2. za krave 12 premij, in sicer ena 50, ena 40, ena 30, 3 po 20 in 6 po 10 kron.

3. za breje telice 12 premij, in sicer ena 50, ena 40, ena 30, 3 po 20, in 6 po 10 kron.

Posestnikom, ki pripeljejo k premovanju v vseh oddelkih najlepšo skupino goved, sme presojevalni odbor prisoditi vrh gornjih premij tudi priznansko diplomu za umno živinorejo in v posebnem slučaju še izredno posebno premijo.

Razstavniki morajo od živali, ki jih razstavijo, s seboj prinesiti živinske putne liste.

Glavni odbor c. kr. kmet. družbe kranjske.

V Ljubljani, 14. septembra 1908.

Frančišek Povše,
predsednik,

Gustav Pirc,
ravnatelj

Razglas

o oddaji čistokrvnih plemenskih bikov pingavske (rdeče-belo pisane) pasme, kupljenih z državno podporo.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kupi meseca oktobra s podporo, ki jo je c. kr. kmetijsko ministerstvo dovolilo za pospeševanje govedoreje, nekaj bikov pingavske pasme.

Te bika bo odbor oddajal na podlagi došlih prošenj, in sicer z ozirom na potrebo čistokrvnih plemenjakov po dotičnih krajih.

Prošnje je vložiti do

15. oktobra t. l.

pri glavnem odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Vsak prosilec za bika mora v prošnji naznati, oziroma zavezati se:

1. da je pripravljen bika sprejeti ob pravem času na oni postaji, ki bo določena, in sicer tistega bika, ki ga določi odbor;

2. da plača ob sprejemu bika polovico tistih stroškov, ki jih je podpisani odbor imel zanj pri nakupu in

3. da podpiše zavezno pismo, da se zaveže imeti prejetega bika za dve leti za pleme in, če ga iz kateregakoli nezadostnega vzroka z dovoljenjem podpisanega odbora proda, povrniti po 20 K za vsak mesec, kar ga pred časom odda.

Živinorejec, ki bo imel prejetega bika čez dve leti za pleme, in sicer najmanj štiri mesece dalje, dobode 40 K in za vsak nadaljnji mesec po 10 K nagrade.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske.

V Ljubljani, 30. avgusta 1908.